

HEEK GENT

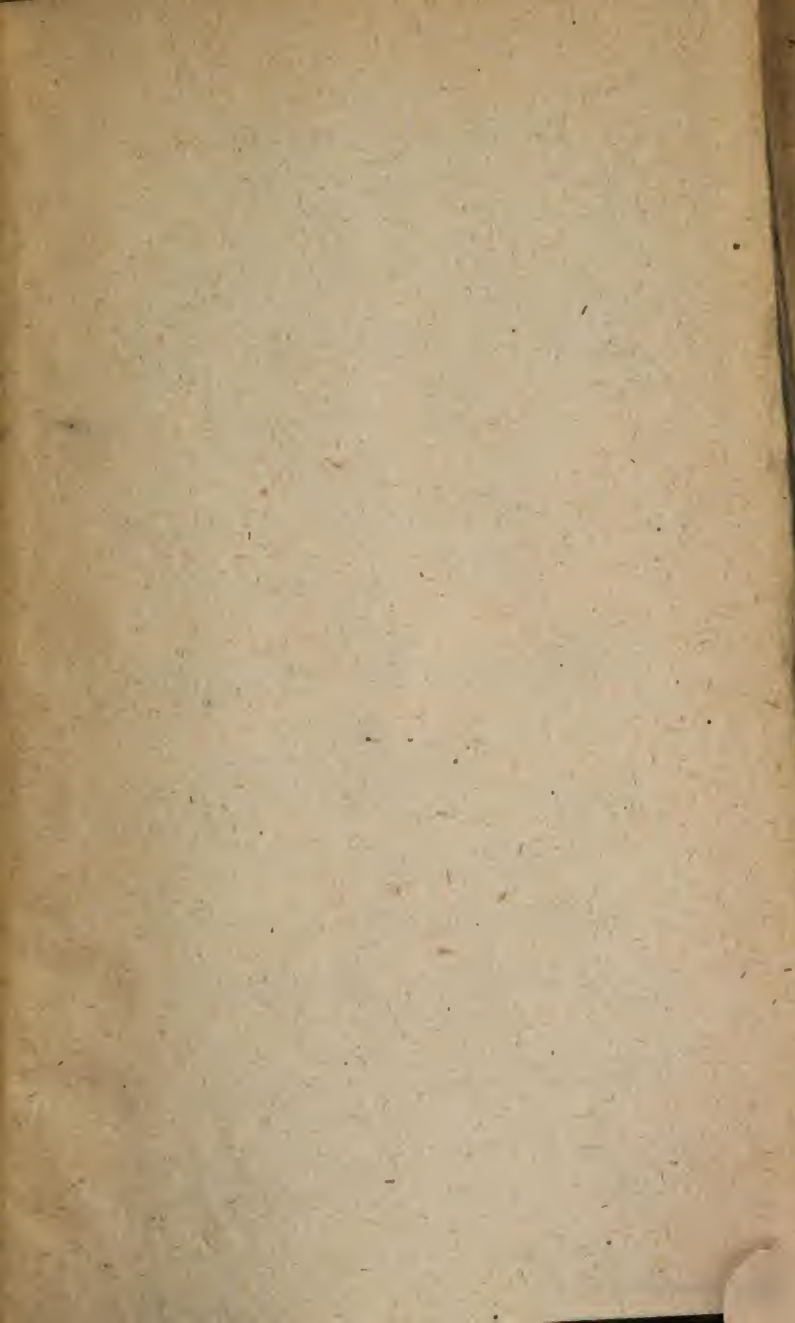
Digitized by Google

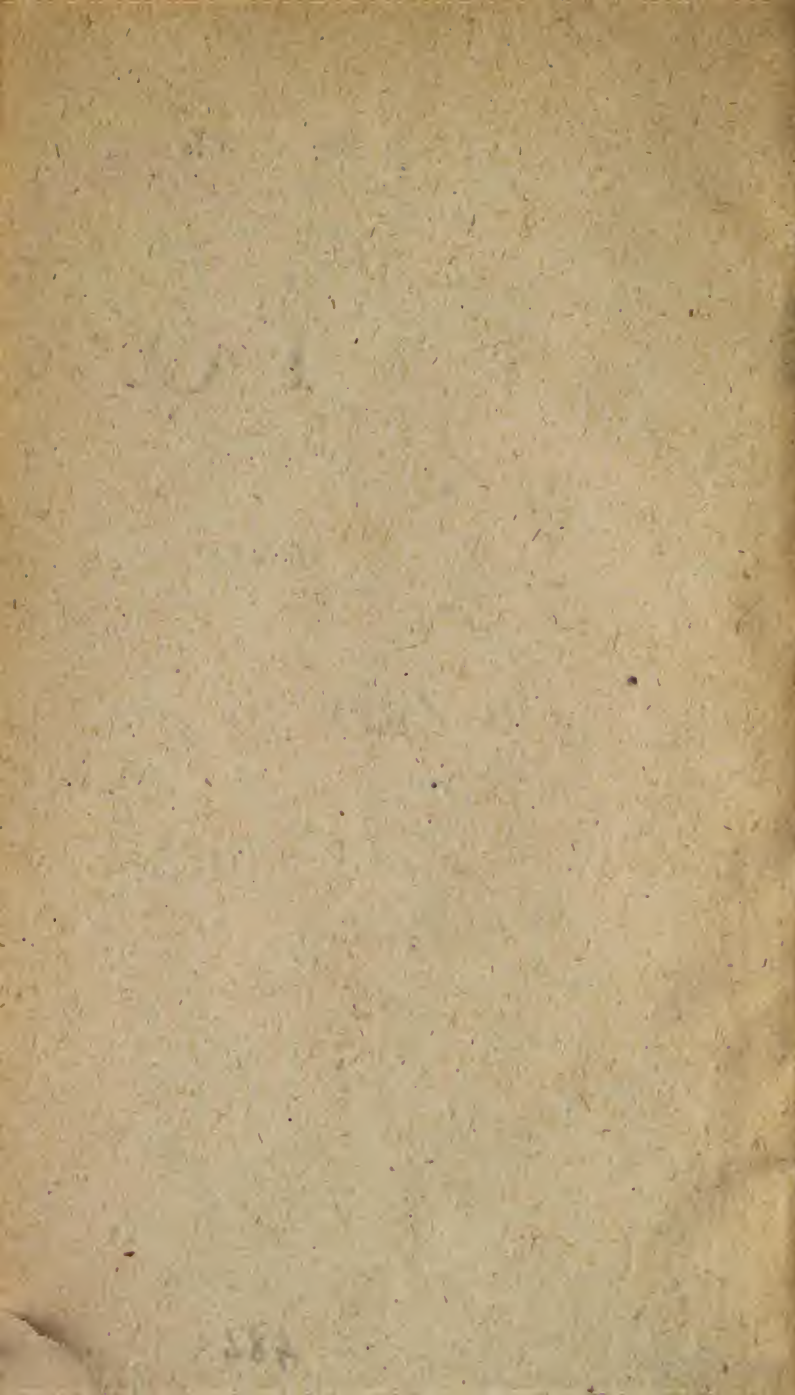

Host. 6933.

Cl. H. H.

Q. D. B. V.

M. ADAMI Erdmann MIRI,
Gymn. Zitt. Con-R.

De

R E B U S
L U S A T O.
R U M

Oratio,

habita die XXVII. Maji,

M DC XCIV.

in

Gymnasio Zittaviensi:

cum

annua memoria

MELCHIORIS CASPA-

RI WINCLERI,

Hæreditarii quondam in

Ober-Willersdorff & Sommerau

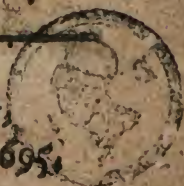
horis consvetis

celebraretur.

BUDISSÆ,

Impensis JOH. WILTSCHII

Typis Andreæ Richteri An. 1695.

AFFINIUM TRIGÆ:

DNO.

ALBERTO GIRISIO,
JCto celeberrimo, &

Reipubl. Zittaviensis Consuli gravissimo;

DNO.

GOTTFREDO HILL-
MANNO,

JCto summo,

& Reipubl. Camentianæ Consuli
spectatissimo;

nec non

DNO.

ANDRÆ ENOACHO,
Senatori Reipubl. Zittavi-
ensis, & Mercatori primario:

*Viris Magnificis, Nobilissimis, Amplissimis
& Consultissimis*

se offerre

M. ADAM Erdmann Mirus Con-R.

*V*eniam merebor, si exiguâ hâc paginâ
jungo, quos sancto affinitatis jure divina clemen-
tia junctos esse voluit. Etsi enim scholastica facies
charta levissima videtur gratiam detrahere; non
tamen argumenti nobilitas vel displicere; vel in-
dignum omnino tantis nominibus illud esse potest.
Lusatiam enim dum nomino, eam intelligo terram,
quæ Vobis vitam quondam & educationem conces-
sit; quæ amplissimos honores adjecit, quæ deniq;
omnia fortune ornamenta cumulatissimè suppedi-
tauit. Lusatiam quoq; dum nomino, eam intel-
ligo terram, quæ Vos Lumina suscipit, tantoq; ma-
jus incolumitatis iter sibi indulget; quò diutius
tantis Reipublicæ fulcris niti licet. Si forsân sty-
lus minùs cultus & politus Vestre expectationi sa-
tisfacere nequit; attamen commendaverit se Vestro
favori historiae dignitas, quam nativò quoddam a-
more prosequuntur incole, admirantur exteri. Ac-
cipite ergo aliquale hoc sive observatiæ, sive favoris
specimen mente manûq; gratâ; & favete labori-
bus meis, pro animò, quem in omnes bonos habetis
summum. DEUS servet Vos Patriæ, indulgeatq;
corporis pariter ac animi vires benignissimè, ut
diu adhuc de ista quàm optimè promereri possitis.

*Dabantur è Muséo D. die 22. August.
Anno M DC XCV.*

Auditores,

Celebrari denuò pro receptâ apud nos consuetudine dies debet, quem quondam emortualem habuit Melchior Casparus Wincklerus, Hæreditarius in **Ober-Ullersdorff & Sommerau.**

Quum enim morti vicinus, Gymnasium nostro memoriam nominis ita vellet esse commendatam, ut, quoties dies emortalis rediret in orbem, manes ejus colerentur annuâ parentatione, præcipuè verò adjiceretur aliquid, quod studiosam juventutem ad virtutis sapientiæq; studium accenderet; eò promptiores nos in hoc pietatis officio solvendo habebit, quò plura & ultimæ ejus voluntati, & studiosæ juventuti nos debere intelligimus. Non tamen fert animus, prolixis verbis in tanti Viri vitam descendere, lon-

longâq; persequi oratione, quæ sive ad vitæ istius ingressum, sive ad progressum, sive ad egressum pertinent. Novimus enim ex annuis orationibus, quod Budissæ vitam aspicere cœperit, anno supra millesimum sexcentesimo quadragesimo quarto, Patre Gregorio Wincklero, senatorii ordinis viro & matre Annâ Sophiâ, nata Hübschia. Novimus, quod more gentis Lusaticæ literas â primis statim annis in deliciis habere cœperit, & depositis tyrocinii rudimentis in scholâ patriâ, almam hanc Musarum sedem petiverit, ut autoritate Henrici Heffteri. Reipubl. hujus consulis, quem colebat vitricum, rebus suis melius consulere posset. Novimus, quod deinceps in Academiâ Lipsiensi curas suas cogitationesq; ad Juris studium contulerit, celeberrimos istius facultatis viros audiverit, deniq; semper sibi præsentem habuerit Godofredum Jungenfelsium, quem non diu post Doctoralibus insignitum honoribus civitas nostra Senatorem coluit. Novimus,

mus, quod in medio studiorum cursu, continuis attritus morbis, necessitatem sibi impositam viderit, benignius patrie clima cum Academia commutare, & fidei Medicorum curâ experiri, quo pacto corpori lasso pristinus introduci vigor possit. Novimus deniq; quod amores dulcissimos Annæ Margarethæ, natæ Euchleriaë, quam matris fidissimæ consilio vitæ thoriq; sociam elegerat, non diù gustaverit, sed repentinâ fatorum necessitate in ipso ætatis rerumq; omnium flore rebus humanis fuerit ereptus. Quia verò optimus noster Wincklerus legato satis liberali nos obligatos sibi voluit, ut res potissimum studio sæ juventutis in solenni hac panegyri agerentur, eaq; post factam honorificam Legatoris memoriæ ad virtutis sapientiæq; studium incitaretur; nec manibus ejus indignum, nec à nostro officio alienum fuerit, si ad res Lusatorum considerandas me contulerim. Ita enim patriæ nostri Winckleri constabit debitus honos ac dignitas; & tot studiosi juvenes, qui Lusatiam studi-

orum

orum ac salutis matrem adoptârunt, nobiscum cognoscent, quibus nixa subsidiiis, ad tantum fastigium sub Saxoniae mansuetissimo imperio ascenderit. Labet verò in instituto suscepto ita versari, ut & antiquam rerum Lusaticarum historiam & mediam, & novam in medium proferamus. Illam quidem obscuram & vanâ involutam caligine; istam planiorem & clariorem; hanc deniq; clarissimam. Quod dum facio, eò majorem mihi benevolentiam indulgeo ab auditorib⁹ honoratissimis; quò magis argumenti dignitas favet, & quò magis quisq; mecum Lusatiam sive vitæ, sive felicitatis genetricem colit, ac veneratur.

Dum igitur primam Orationis meae partem aggredior, & antiquam Rerum Lusaticarum historiam penitiùs repeto, quæ ad Henrici Aucupis tempora excurrit; non prolixis, quod in limine facere solent, inquirere verbis lubet in nominis derivationem. Deducant alii vocis originem sive à regionis formâ &

situatione; five â moribus incolarum; five â Luticis, vel Luficis, peculiari Sclavorum populo, variisq; rationibus suas defendant sententias. Absit á nobis pertinaci studio urgere, quæ de promere magis inanes ingenii lusus, quàm solidam veritatem spirare videntur. Sufficiat nobis, observasse, quod Lusatia longo tempore ante, quàm hoc nomine posteritati innotuit, diversis gentibus sedem ac domicilium præbuerit. Nec attingam Lusatiae antiquæ fines atque terminos. Utenim limites institutionis primæ perquam incerti & obscuri sunt; sic ex monumentis antiquorum scriptorum satis declarari nequit, quomodo temporis successu vel varia terrarum accessione aucti, vel earundem detractioe coarctati sint, ut inanem operam videatur insumere, qui ante Henrici Aucupis tempora certi quid ea de re tradere sustineat. Nemo tamen inficias iverit, qui in lectione antiquorum scriptorum quodammodo versatus est, Lusatiae nomine plerumq; illas
 insi

insigniri terras, quæ nunc Lusatia inferioris titulo commendantur. Sed repetere tantummodo ex antiquæ historiæ penulubet illos populos, quos hæc terra ab antiquissimis temporibus aluit. Optandum verò, solidis magis rationibus & indubitatis antiquitatis fundamentis in hoc versari instituto, quam variis sæpè conjecturis auditorum animos relinquare suspensos, liceret. Sed quia integra Lusatia historia, (si excipis solam Manlii chartam manuscriptam, multis quidem in locis repurgandam à mendis accuratiusq; edendam,) quia, inquam, historia integra vix extat; eò majoribus obscuritatum tenebris immersa antiqua hujus terræ historia fuerit; quò rariora sunt antiquitatis monumenta, fida tantæ rei indicia. Et primò quidem adeo clarum & perspicuum esse arbitror, vetustissimam Svevorum gentem primas in ea terrâ sedes habuisse; ut à nemine, nisi omnium rerum, experte, in dubium vocari possit. Probat enim hanc sententiam cum Tacito

A 5

rerum

rerum Germanarum Scriptore sincerissimo Ptolemæus. Nec aliam sententiam habet Dubravius, gentis Bohemicæ scientissimus scriptor, si in Historiâ Bohemicâ apud omnes in expedito esse affirmat, Svevicam Gentem sedem rerum ac fortunarum habuisse in illâ terrâ, quæ nunc Lusatiae nomine celebratur. Et quando fluminum indicia sequi libet, adest Svevus fluvius, ab illâ gente nominatus, quem plerique Sprevm esse perhibent, qui oritur â radicibus montium Sudetorum, non nullis supra Budissam miliaribus, & Lusatiam Marchiamque emensus, cursu â septentrione in occasum reflexo, Havelo miscetur; ut Philippus in Chronico Carionis non dubitet, quin ad derivationem Svedi fluminis cogatur respicere, qui veterem Svevorum sedem & domicilium explorare suscipiat. Neque verò, dum Svevos nomino, obscuros & ignobiles populos intelligo, nulli forsitan nationi neque visos neque auditos. Validissimos eos fuisse, & virtute suâ incredibili maximum

ximum vicinis gentibus terrorem incussisse, varia variorum scriptorum elogio nos docent, & commune faciunt. Eneca Svevos vocare nobiles solet populos. Plutarchus præstantissimos Germanorum dicit. Florus validissimis gentibus eos annumerat. Orosio familiare est, Svevos maximas ferocissimas, quæ gentes appellitare. Apud Julium Cæsarem Svevorum gens longè maxima & bellicosissima Germanorum omnium dicitur. Nec ignotum, Svevos adeò validos fuisse, ut coram Cæsare confiterentur Usipetum & Tenchtherorum legati, eos tantâ esse potentiâ, quibus ne Dii quidem immortales essent pares. Etiam si autem clarum & perspicuum esse arbitror, Svevorum amplissimam & potentissimam gentem ab antiquissimis temporibus hos obtinuisse agros; non tamen constat, inter Scriptores, quinam ex illis Lusatiam nostram incoluerint, cum in aprico sit, validissimam Svevorum gentem nullas diu fixas stabiles & tranquilla

quilla

qvillas sedes habuisse, sed varias Germania^æ provincias excursionibus creberrimis implevisse. Manlius conjicit ex Ptolemæo, è Svevicâ gente llingos seu llinges, Lusatiam superiorem cum parte Silesiæ tenuisse; inferioris partem ac Marchiam Brandenburgensem Senonibus domicilium præbuisse. Ad-
dit prætereâ llingos â Tacito nominari Elyfios, indeq; esse, qvod Philippus Melanchthon Elyfios existimet esse vel Silesios, unius abjectione literæ; vel Lusatios, mutatâ voce in sonum elegantio-
riorem. Vero tamen vicinior nobis eorum sententia videtur, qvi solos è gente Svevorum Semnones seu Senones primos hujus terræ incolas faciunt. Et si enim Ptolemæus docet, Senones qvondam post Albim ad Svevum fluvium in parte Orientali habitâsse, ubi nunc forsân Lusatia inferior est cum parte Marchiæ Brandenburgensis; tantum tamen abest, ut se nobis adversarium profiteatur, ut nostram potius sententiam videatur confirmare. Faten-
tur

tur enim conjunctis animis Viri sapientissimi, terram illam, quæ nunc Lusatia nomine commendatur, in antiquissimis Scriptoribus esse inferiorem. Nec dissimulant, limites istius regionis adeo obscuros esse, ut nemo certum quid in medium proferre possit. Hanc ipsam Ptolemæum intelligere, non obscure colliget, qui verba tanti Scriptoris penitior curâ examinaverit. Nec abnegaverim, si conjecturis indulgendum, Elyfios ipsis Semnonibus, tanquam conditoribus, sua debere incunabula. Ut enim Semnones ab Antiquissimis temporibus maxima rerum incrementa habuerunt, & per terras diversas felicissimo cursu se disseminârunt; sic etiam Elyfii in his terris dubio procul dederunt originem. Nec aliam fuisse causam puto, cur Ptolemæus post Senones in hoc agro collocet Illyngvos, quos Elyfios vocat Tacitus, quam quod Senonibus, tanquam conditoribus, debeant originem. Utrum verò sequenti tempore Senones & Elyfii sub notis nominibus

nibus semper floruerint, an verò sub aliarum gentium nominibus innotuerint; temerè nihil audeo statuere. Deficiente enim fide historicâ, periculosissimum judico, vanis indulgere conjecturis, eaquæ in medium proferre, quæ à veritate sunt alienissima. Seculo post Christum natum quinto Veneti & Sarmatæ infusi ex Asia in Europam; Poloniam, Bohemiam magnamq; Germaniæ partem inundârunt, quæ gentes temporis successu communi nomine Sclavi dicebantur. Utrum nonnulli ex his Vandali dici possint, quod, referente Dubravio, superatis Vandalis, gente Gothicâ, terras eorum occupaverint, sibi quæ hoc nomen tribuerint, judicio cordatiorum virorum relinquo. Cum verò inqvieti & rapaces populi prospero rerum successu uterentur, moreq; tempestatis subitæ plures occuparent terras; successu temporis eò plures in Europam copias introduxerunt, quò magis & terræ fertilitas illis arridebat, & fortunæ benignitas ausibus te-

merariis favebat. Initium hujus com-
migrationis factum esse sub imperio
Valentiniani III. multorum historicorū
fide dignorum sententia est. Reperi-
untur tamen, qvi de tempore adventus
Sclavorum nihil certi in medium pro-
ferre audent, dubio procul diversis e-
orum itineribus commoti, siquidem ex
historiâ constat, Sclavos non uno impe-
tu in Svevorum & Vandalorum fines in-
trâsse, sed diversis temporibus diver-
sas gentes introduxisse. Ut autem in va-
rias excreverunt familias Sclavi, locis
& appellationibus distinctas; sic impri-
mis celebris fuit Serbica vel Sorabica,
qvæ deletis Harmunduris & ipsâ Svevi-
ca gente, Lusatiam integram, unâ cum
parte Misniæ & Saxoniz occupârat.
Non tamen Soraborum nomen nobis,
sedes diversorum populorum scire cu-
pientibus, satisfacere videtur. Hoc e-
nim commune habuisse nomen superi-
oris & inferioris Lusatiz incolas, pul-
chrè prodidit Johannes Dubravius, an-
tiquitatum Bohemicarum scrutator fe-
licis.

licissimus. Facit præterea Soraborum
partem Milcianos seu Milsianos, nota-
tione situs à cæteris distinctos, quos a-
grum Budissinensem inhabitasse, per-
hibet. Nec poterat vir ingeniosissimus
immemor esse diplomatum ab Impera-
toribus datorum, in quibus signantur.
Milciani haut sanè alii, quàm qui hodiè
Lusatiam superiorem incolunt. Ut ta-
ceam, ideò ditionem Budissinensem post
devictos Milcianos ab Henrico Aucupe
hoc nomen retinuisse, ut dicetur Mil-
zavia, seu Milcienia, quia Milciani
quondam sedem ac domicilium præbu-
it. Manlius in suis Commentariis re-
rum Lusaticarum collocat cum Peucero
Luticicos seu Lusicios in Lusatia inferi-
ori, quos tamen magis ad occidentem
inclinasse, alii variis ostendunt argu-
mentis. Ut autem Sorabi seu Sclavi mo-
re procellæ repentinæ vagati per Ger-
maniam, præ ceteris hanc quoque ter-
ram occuparunt, atque è nomine Gen-
tis Sorabiam appellitarunt: sic nec qui-
etiores sequentibus extiterunt tempori-
bus,

bus, quippe, qui in patrio solo prædis
 quotidianis & continuis bellis fuerant
 assueti. Perpetuis enim bellorum tu-
 multibus, efferati moribus, pugnacesq;
 populi Saxoniam Misniamq; affixerunt.
 Irruptionib⁹ innumeris vexarunt Thu-
 ringorum fines. Nec ullo intermise-
 runt tempore Franconiam cædibus,
 rapinis & incendiis creberrimis exhau-
 riri. Quantum incommodorum pa-
 raverint Regibus Germanorum sævis-
 simis belli tumultibus, vel ex solo Ca-
 roli M. ævo apparet, quo Sclavorum no-
 mine nihil fuit illustri⁹. Et quamvis Ger-
 manorum Principes multis expeditio-
 nibus ferociam Sclavicæ gentis reprimere
 tentaverint; frustra tamen eos la-
 ccessabant armis, qui invictis armis suos
 tueri fines didicerant; irritaq; conatu
 profligare cupiebant, qui validissimas e-
 tiam nationes irritare poterant. Primus
 Carol⁹ M. extitit, qui devictâ feliciter Ger-
 maniam, populoq; idolorum cultib⁹ obno-
 xio, ad veram DEI agnitionem adducto,
 Sclavis per Germaniam vagantibus a-

B

nimo-

nimosè se opposuit, & Neclano eorum
 Duci parendi legem indixit. Quò pul-
 chrior verò Germanisq; acceptior hæc
 victoria fuit; eò difficilius Carolo vi-
 sum, hostis validissimi potentiam con-
 gressionibus multis frangere ac labefa-
 ctare. Cum enim Neclanus Lecho
 peritissimo sibiq; fidissimo belli Duci,
 ditionem ad Spreum fluvium, ubi
 nunc Budissinensis ager, beneficiario
 jure possidendam dedisset, meliora in
 novo Vasallo belli auspicia habiturus;
 Cumq; interjecto tempore Lechi filiam
 Svatanam Wittikindus Saxonum Dux
 in matrimonium duxisset; eò facilius
 Neclano, his nixo præsidiis, videba-
 tur, fortiter se animosèq; Carolo M. op-
 ponere, suasq; terras contra ipsius im-
 petum defendere, quò magis pro glo-
 riâ gentis antiquæ pugnabat, atq; tot
 majorum victoriis ad persequendum
 bellum incitabatur. Et felicissimum du-
 bio procul belli eventum nactus esset,
 nisi repentinus Wittikindi defectus o-
 mnes ejus res pervertisset. Postquam
 enim

enim generosus ille Saxonum heros cum suis subditis, ejuratâ gentiliū idololatriâ, religionis Christianæ veritatem amplexus erat, nec adhærentem adhuc idololatriæ Lechum, quem focerum colebat, ullis vel precibus, vel comminationibus adducere poterat, ut superstitionem abjiceret gentilem, & Christianæ religioni suum daret nomen; non dubitavit Wittikindus ex Christianæ religionis amore infideli focero bellum indicere, quem antè contra Carolum M. armis juverat, ac cum Carolo reprimere ac coërcere Sclavorum greges, qui cladibus continuis universam Germaniam exhauferant. Etsi autem Wittikindus post insignes victorias in introducenda religione Christianâ in hanc terram omnem adhibebat industriam, multisq. in locis etiam felicissimo propagabat cursu; non tamen perversa & fœdissimæ idololatriæ asseverata natio pristinam omnino consuetudinem abjicere voluit. Si aperta professione religionis Christianæ

veritatem cogeatur amplecti, animum retinebat privatâ superstitione adimpletum. Et si in civitatibus minus licebat cultui idolorum turpissimo adhærere, en remotis & tenebrosis sylvis superstitionibus abominandis ita vacavit, ut nec monitis nec comminationibus ullis se pateretur abduci. Adde, quod multi in socios; quos Christo nomen dedisse cognoverant, immanissimâ crudelitate grassarentur. Describit Manlius vetus Sclavorum idolum Flyns vel Flynnum dictum, quod fuerit ad instar mortui, pallidum, longo amictum pallio, cæsarie nigrâ, rubeo colore, dextrâ manu perticam tenens cum manipulo spicarum, & in lævo humero leonem habere erectum, qui mortuos excitaret. Superfuisse hoc Sclavorum Idolum quingentis post Caroli M. mortem annis, & â Christianis Principibus anno Christi supra Millesimum trecentesimum decimo sexto conjunctis animis & viribus esse destructum, ut diu desideratum finem idololatrijæ,

latriæ gentilis reliquis imponent, constans historicorum fide dignorum sententia est. Sed ut ad propositum revertar; post mortem Wittikindi in his terris tumultus gravissimos cum bellis assiduis grassatos esse, notiùs forsàn fuerit, quàm ut multis à me verbis exponi debeat. Etiam si enim posteri Wittikindi per temporis aliquod intervallum in sua retinuerunt potestate rebelles, & indomitos! Sclavos; brevitamen à fide Christianà desciverunt, omnemq; parendi legem Saxonibus renunciarunt. Nec prius frangi & coërceri effrenæ gentis malitia potuit, quàm Henricus Saxonum Dux, cognomine Auceps, Heros sapientiæ, & fortitudinis laude florens, post deletos in agro Martis purgen si Hunnos, Sorabicos quoq; armatâ vi aggredere tur, & aggressos ita deleret, ut ultrò Saxonum iugo colla devicta subderent. Ab eo tempore Henricus captum Soraborum agnum in præfecturas limitaneas distinxit, quas nostra dialecto vocamus Mar-

chias ac iisdem præfectos seu Marchiones instituit, qui regni limites adversus hostes vicinos defenderent, dataque occasione redderent auctiores, in eo denique toti essent; ut certo legum, temperamento, populum majorum, more efferum, ad mansuetudinem adducerent. Et optandum certe, ut feliciores essemus in distingvendis Marchiæ limitibus, quos Henricus Auceps constituit, quam fines hujus terræ antiquos ostendere possumus. Quia verò ne vetustis quidem Scriptoribus rectè explorati sunt, nobisque vel parum, vel omnino nihil de illis constat, patienter ferendum, si, quam historiam, accuratior Marchionum series reddit, claram ac perspicuam, incerta limitum ratio obscuriorem aliquanto reliquerit. Si tamen conjecturis indulgendum, iterum Lusatiam magis inferiorem, quam superiorem ad novam hanc Marchiam pertinuisse, vero consonum videtur. Ut Conringium præteream, historicum ævi nostri fide dignissimum,

multis

multis evincentem argumentis, Lusatiam superiorem vel integram, vel maxima ex parte sub Bohemiâ fuisse, nec prius â Dominis suis justis potuisse avelli, quàm Dux Polonorum Mieslaus, vel Micislaus, ductâ in Matrimonium Dombrava vel Daubravvea, Regis Bohemici filia, dotis loco eam acceperit. Atq; cum hoc Henrico Aucupe tumultuosam Soraborum nationem vincente, terramq; post introductos Germanos in præfecturas limitaneas distinguente, incipit historia Lusatica medii ævi, & excurrit usq; ad tempora Johannis Bohemorum Regis, ubi denuò post varios fortunæ casus ad regnum Bohemiæ Lusatia fuit devoluta. Ex quo autem Henricus post conditam Marchiam Brandenburgensem & Misnicensem, hanc quoq; terram Marchiam Lusatorum nominaverat; ex quo etiam, uti superius monitum, novæ Marchiæ dederat præfides, seu Præfectos limitaneos, qui assiduò ad Imperii limites in armis excubarent, simulq;

cum muniendorum finium præsidio curamagerent, populo novo jura & leges darent; non iisdem parere Dominis cœpit, sed pro diversa temporum mutatione suos mutavit Marchiones & cum Marchionibus fortunam. Revocatur communiter ad quinque periodos in historia, qui principatum nomine ac titulo Marchionum in Lusatia tenuerunt. Et prima quidem periodus eorum est, qui ex antiqua Saxonum nobilitate Lusatiae præfuerunt. Chronicon Carionis vocat Comites Stadenles. Horum agmen ducit Gero seu Geron, qui anno reparatae per Servatorem salutis nongentesimo sexagesimo secundo Marchionis caractere & titulo ab Henrico Aucupe huic terrae præpositus est. Fortis hic & magnanimus heros non solum, occupatus fuit in extendenda religionis Christianae doctrina, sed etiam fortiter animosque violentos Sclavorum impetus represlit. Si Witicindo fides habenda, triginta Sclavorum principes, qui callidis circumvenire

venire insidiis Marchionem tentarunt, post detecta consilia magno epularum, apparatu excepit, omnesq; cum nimio caluissent vino, interfecit, Obiisse dicitur summus hic Marchio anno Christi supra centesimum sexagesimo quinto, cum ossa sua post discessum, ex hac vita Gerenrodenſi monasterio interrijuſſiſſet, cujus ipſe fundator fuerat. Successorem reliquit Christianum, qui Hiddam Geronis sororem, matrimonii jure ſibi junxerat. Hic per octo annos, quibus præfuit Luſatiæ; hoc unum egit, ut Marchiam in perpetuâ pace retineret & æquiffimo jure, foveret ac tueretur. Decedentem in Marchionatu excepit Ditmarus filius, heros generoſus, & qui optimam de ſe ſpem omnibus fecerat ſubditis, Ereptus tamen fatali neceſſitate omnium ſaluti anno gubernationis altero, Geronem II. ex Svanehelida ſeu Svanevilla filium reliquit, in cujus tempora incidunt ſæviffimi belli tumultus, qui Luſatiam vicinamq; Miſniam maximis

cladibus affligerunt. Scilicet Dux Polonorum Boleslaus II. cognomine Chobrius anno millesimo secundo, Marchiam Lufaticam copiis maximis invadens, cum alias civitates, tum Budisfam post aliquam obsidionis moram expugnavit; nec rebus supra vota fluentibus, dubitavit, in Misniam penetrare, terramq; pulcherrimam caedibus, incendiis ac rapinis miserrime exhaustire. Ab Henrico II. Imperatore in diversis expeditionibus feliciter Misnia & Lusatia ejectus, mox rediit, collectis viribus, tantoq; favore tenuo terras sibi ereptas invasit, ut, quod intactum ante reliquerat, crudelissima tyrannide vastaret. Nec effugere Marchio vim validissimam hostium potuit, sed pro salute patriae contra Polonos fortiter dimicans in acie occubuit, relicto filio Ditmaro, virtutis ac dignitatis paternae successore. Hoc gubernacula Marchiae tenente, arma sunt posita, & circa annum Christi millesimum decimum octavum pax inter Henricum

Henricum II. Imperatorem & Boles-
laum Polonorum Ducem Budissæ ere-
cta, eò gratior Lusatia, quò magis à
longissimis belli tumultibus respirare,
& gratam pacis amabilitatem intueri o-
ptaverat. Seriem in Geronis familia
claudit Otto, Ditmari II. filius, sextus
Marchio, qui sine hærede discessit, an-
no millesimo trigesimo primo, post-
quam per tredecim annos summa cum
laude Lusatia præfuerat. Secunda
periodus Marchionum Lusaticorum
est familiae Dedonicæ. Extincta enim
Geronis familiâ, Imperator Henricus
IV. obtulit hanc dignitatem Dedoni,
quem quondam Henricus III. Marchio-
nem Misnia fecerat, idq; sive ex jure,
quodam cognationis, sive quòd res e-
jus ex singulari clementiâ cuperet esse
auctas. Parum tamen gratiæ optimo
Imperatoris beneficio exhibito re-
tulit. Cum enim Romanus Pontifex
novo & inusitato exemplo proceres im-
perii ad conjunctionem contra Henri-
cum Cæsarem adduxisset, simulq;
Rudol-

pho Svevorum Duci coronam Imperii
 misisset; non dubitavit Lusatorum Mar-
 chio Dedo, Anti-Cæsaris partes age-
 re, clementissimo Domino se oppone-
 re, & in belli societatem trahere Thu-
 ringos, quos ob decimas, Archi epi-
 scopo Moguntino à Cæsare concessas,
 rerum novarum cupidissimos intelle-
 xerat. Qui pro causa Marchionis stant,
 ejusq; factum defendunt, provocant
 ad suspicionem de libertate Saxonum
 opprimendâ, quæ ad Imperii proceres
 ob habitum Henrici cum Danorû Rege,
 Colloquium paulatim manare cœperat.
 Addunt quoq; Necessitatem Marchio-
 ni etiam invito impositam fuisse, præ dia-
 viduæ Ottonis, in matrimonium ductæ,
 vi armata repetere, cum postulanti nul-
 lus relinqueretur locus. Hoc certum
 conjugem Dedonis Adelam, implaca-
 bili arsisse odio, maritoq; alioquin mi-
 ti ac placabili audaciâ sua fæces prætulif-
 se ad extrema quæq; tendenda, bellum-
 què ingressum summâ pertinacia fun-
 ctisq; viribus persequendi. Tandem ta-
 men

men Cæsaris gratiæ redditus est Marchio post colloquium Gerstungæ institutum, feliciterq; Lusatiam administravit, donec longâ consumptus ægritudine, anno Servatoris millesimo septuagesimo quinto exhalaret animam. Post obitum Marchionis periodus hæc celeres & inopinatas mutationes sensit. Cum enim ex relictis filiis Henricus dignitati & potentiæ paternæ sive deberet succedere, sive jam successisset; Imperator Henricus exclusis ab hæreditate Dedonis filiis, Uratislao Bohemorum Duci, fidoq; contra Rudolphum Anti-Cæsarem socio, in pignus grati animi & regium titulum concessit, & vel integram Marchiam, vel partem hæredibus Dedonis debitam, tanquam peculiare donum adjecit. Nec Lambertus & Paulus Langius dubitant, quin Marchia quoq; Misericordis liberalitate Cæsaris unâcum Lusatia ad Bohemos devoluta sit, quamvis illam terram Ecbertus Saxonie Thuringiæqve Marchio Bohemico Regi, admotâ, militari

litari manu, non diu post ex manibus
extorserit. Quare, ut cum Albino,
Henricum Dedonis filium faciamus
Marchionem Lusatiae, nulla nos cogit
necessitas. Si enim, exclusis Dedonis
filiis, utraq; Marchia devoluta est ad
Bohemos, cur Marchiones præter o-
mnem causam multiplicabimus? & si
Henricus ipse hoc titulo abstinuit, seq;
Marchionem de Hileburg appellitavit,
cur frustra, refragante historicorum
fide, Lusatiam ipsi attribuemus? Cæ-
terum quicquid dignitatis Uratislaus &
novo Regis titulo, & terræ pulcherri-
mæ accessione videbatur adeptus; non
tàm sibi, quàm virtuti ac potentiæ Vi-
perti Comitis Groicensis videbatur de-
bere, utpote, quem in Anti-Cæsare
Rudolpho opprimendo felicissimum
pariter & constantissimum cognove-
rat. Hinc non dubitavit, gratam heroï
summo mentem tēseri, ipsiq; da-
tâ in matrimonium Judithâ filiâ, dotis
loco adjicere, quicquid terræ Lusaticæ
â Cæsare acceperat. Atq; cum hoc Vi-
perio,

perto, genus ex Regia Danorum familiâ ducente, incipit tertia periodus Marchionum Lufaticorum, Comitum scilicet Groicensium, & incidit in annum reparatæ per Servatorem salutis millesimum nongentesimum tertium. Etsi autem incomparabilis hic heros in rebus gerendis acerrimus visus est; non tamen in Marchionatu suo prosperam æqvabilemqu; fortunam sensit, sed posteris documento fuit, quàm versabilis sit illis fortuna, qui ea minus reverenter utuntur. Scilicet cum ab Uratislao socero, vanæ gloriæ cupidissimo, contra Henricum V. Germanorum Imperatorem temerè sollicitari se passus esset; tantam ejus offensionem injustâ hac rebellionem attraxit, ut necessitatem sibi videret impositam, præter urbem Leisnicensem, etiam ditionem Budissinensem Imperatori relinquere. Nec Henricus terram occupatam sibi reservare, sed Hojeri, Comitis Mansfeldensis potestati certis de causis tradere voluit. Et vix gratiæ Impera-

toris reconciliatus erat Vipertus, cum novæ ab inqviesto ingenio turbæ efficerent, ut ab Henrico justis de causis caperetur, per multosq; annos in arctissima custodia haberetur. Attamen restitutus denuo multorum intercessione pristinae libertati est, Marchiamq; Lusatiam ut legitimus Dominus à Cæsare reconciliato accepit. Moriens anno Christi supra millesimum centesimum vigesimo quarto filium Henricum Successorem reliquit, in retinenda Marchia, non feliciorum ipso Parente. Cum enim circa prima statim tempora suæ gubernationis Uratislaus Bohemiæ Rex vitam cum morte comutasset, fratriqve Sobieslao regnum reliquisset; non dubitavit novus Bohemiæ Dominus invadere Lusatiam, magnamqve istius partem, exclusis Viperti hæredibus in suam redigere potestatem. Atq; hic famolus Sobieslaus est, Tub quo civitates Lusatiae superioris partim fundatæ, partim auctæ sunt. Hoc jubente vetus castrum mœnibus ac fossis munitur, ab

inceps.

incendio illustrius surrexit, & Gorlicii
nomen accepit. Si Dubravio creden-
dum, Sobieslaus Budissam vetustate,
consumtam & exhaustam instauravit,
multisq; modis auctiorem reddidit.
Nec à veritate videtur alienum, Zitta-
viam nostram sub ejus regimine magna
habuisse incrementa, cujus incunabu-
la Manfredi Comitis Ringelheimensis
conjugi vulgò tribuuntur. Atq; ab hoc
tempore reges Bohemorum magnam
Lusatiae superioris partem in sua retinu-
erunt potestate. Id quod vel ex solis
conditionibus pacis constat, quas Po-
loni cum Bohemis circa annum Christi
millesimum centesimum septuagesi-
mum primum erexerant, in quibus præ-
cæteris constitutum, ut Lusatia,
seu potius ea Lusatiae pars, quæ Bohe-
miam Silesiamq; attingit, juris esse Bo-
hemici debeat. ~~Obiit~~ Obiit tamen,
quod Lusatia parum sibi pacis & tran-
quillitatis publicæ sub regum sequenti-
um imperio polliceri potuerit. Cum
enim post obitum Sobieslai Regis inter

C

pro-

proceres Bohemiæ vatiā de successione
jure litigia moverentur, ipsum quoq;
regnum innumeris turbaretur dissidiis;
eò tristiora Lusatiae Bohemicæ fata
imminebant, quò magis regnum ipsum
in sua veluti viscera sæviebat, atq; ad
exitium suum ruebat. Nec prius sibi
quietiora tempora polliceri potuit,
quam Ottocarus, Bohemorum Rex
potentissimus suppressā discordiā inte-
stinā, & validissimo regno autoritate
sua redderet exoptatam pacis amabili-
tatem, & in Marchia Lusatica omnia
tranquilla & pacata redderet. Sed ut
revertamur ad Marchiones nostros,
quarta Periodus, quæ in annum Chri-
sti suprā millesimum centesimum vi-
gesimum septimum incidit, Comitum
est Wettinensium, quorum primus
Conradus dicitur fuisse. Ex quo enim
magnanimus hic heros à captivitate
Henrici junioris de Illeburg, quam diu
sustinuerat, non sine singulari DEI pro-
videntiā erat liberatus: adeò fortuna
rebus ejus favere cœpit, ut mox in-
noce. 2.

peratoris beneficio Marchiam Misnicam acciperet, mox Marchiæ Lufaticæ accessione dignitatem suam videret auctam; mox terram Rochlicensem in sua videret potestate. Moriens quinque reliquit filios. Ottonem, cui vivus adhuc Misniæ Marchiam concesserat; Dietericum, qui Lusatiam acceperat, Henricum, quem Comitem Wettinensem fecerat; Dedonem, quem Rochlicensem; & Fridericum, qui Bremenensem Comitatum adeptus erat. Dietericus igitur seu Theodoricus Patri succedens, erectione nobilissimi cœnobii, quod Doberlug vocatur, memoriam nominis commendatam esse voluit. Ex prima conjuge Dobergana natum filium in torneamenti ludo lanceâ confossum amisit. Ex Cunigunda pellice potius, quam altera genuit Theodoricum, postea Episcopum Martisburgensem. Cumque legitimam prolem non haberet, mortuo successit Dedo frater, hactenus Gohitis Wettinensis titulo contentus. Vix novam dignitatem

C 2

tem

tem per nonnullos annos administra-
 verat, cum ex incisione ventris obi-
 ret, relictis Mechtilda conjuga filiis
 duobus, Conrado, qvi dignitati pater-
 næ successit, & Dieterico Comite Som-
 mersburgense. Admotus ad Marchiæ
 gubernacula Conradus anno, supra mil-
 lesimum ducentefimum, quinto adver-
 sarium statim sensit Uladjslaum Polono-
 rum Ducem, cujus Sororem Elisabe-
 tham habebat in matrimonio. Nec a-
 liter salutis suæ consulere scivit, quàm si
 arma armis propulsaret, seq; justo &
 idoneo bello vindicaret in libertatem.
 Congressus igitur prælio cum Uradif-
 lao, qvi contra datam fidem in Mar-
 chlonem irrumpere tentabat, eum post
 periculosam dimicationem interfecit,
 castra integra occupavit, nobiliq; ista
 victoria finitimis populis se terribilem
 reddidit. Celebratur â multis summa
 Marchionis pietas, & ardentissimum
 studium, qvòd in augendâ propagan-
 dâq; religionis Christianæ integritate
 semper habuit. Celebratur fides in-

corrupta, quam non solum amicis præstitit, sed & hostes sæpenumerò non sine maxima admiratione experti sunt. Naturali factorum conditione rebus humanis ereptus successorem habuit Theodoricum seu Dietricum II. Ottonis filium & Conradi nepotem. Cum hætenus Misniæ Marchiam administrasset, & favente occasione Lusaticam rebus suis adjectam esse vellet; eam ab Ottone IV. Imperatore pro quindécim millibus marcis redemit, ex quibus decem milliâ solvit, quinque verò ab Imperatore sibi remissas vidit. Princeps non minùs, quàm antecessor, sanctus & religiosus, quiq; & in Viros doctos beneficus, & in omnes bonos clementiæ laude illustris. Ex Juditha conjuge suscepit filium Henricum, qui ob immaturum parentis optimi obitum necessitatem sibi videtur impositam, sub tutela Ludovici IV. Landgravii Thuringiæ tyrocinia militiæ deponere. Adeò tamen successu temporis inclarescere, fortitudinis laude cœpit, ut nomine il-

lustris â civibus pariter ac exteris cole-
retur. Interruperant post excessum
Dieterici successionem paulò vicini po-
puli, contemnentes teneram Henrici
adolescenciam, nec parum acerbitatis
terræ Lusaticæ iutulerant. Sed ex quo
ad virilem ætatem pervenit generosi
feminis adolescens, tantam felicitatem
suis rebus imminere sensit; ut & Cæsa-
ris Friderici II. beneficio Marchiam
Lusaticam recuperaret, & Misniam
cum Thuringiæ Landgraviatu brevi
temporis intervallo sibi subjectam vide-
ret. Illustris hic Marchio vel condi-
dit, vel auctiorem reddidit Cellam,
inferioris Lusatiæ ad Oderam cœnobi-
um; ac Doberlugense ad Elystram ni-
gram variis privilegiis ac creditibus præ-
claro majorum exemplo illustrius red-
didit. Tres conjuges succesivo ma-
trimonio coluit, ~~Constantiam~~, Leo-
poldi Ducis Austriæ filiam, ex quâ
Alberti & Theodorigi pater factus est;
Aagnetam Ottocari Regis Bohemorum
filiam, quæ improlis discessit; & Eli-
sabet.

labetham, ex antiqva & nobili Maltiti-
 orum prosapia, ex qva Hermannum
 & Fridericum vidit. Vivus hæredita-
 tem Alberto & Theodorico filiis ita
 distribuiffe fertur, ut isti dederit Thu-
 ringiam; huic vel Marchionatum
 Landsbergensem, vel aliam terram,
 servata sibi reliqva terra. Moriens Dres-
 dæ anno supra millesimum ducentesi-
 mum octogesimo octavo, exuvias cor-
 poris Cellam portari iussit, ut cum tri-
 bus conjugibus & duobus filiis Her-
 manno ac Friderico, quibus vivus adhuc
 oculos clauferat, commune haberet
 sepulchrum. Henricum illustrem in
 Lusatiâ excepit Theodoricus junior,
 qui vulgò Dicemanus seu Tizmannus
 appellatur; Alberti Thuringiæ Land-
 gravii ex Margarethâ Austriacâ filius.
 Heros tanta fortitudinis laude celebris,
 ut rerum gestarum gloriâ antecessori-
 bus omnibus vel par fuerit, vel pal-
 mam præripuerit. Perfert ipsi Fabri-
 cius testimonium firmissimum, quod
 eum Marchionibus Brandenburgicis
 tanta

tanta fortitudine bellum gesserit, ut
 in sumendis armis primus, & in depo-
 nendis ultimus extiterit. De reliquis
 bellis, quæ omnis ætatis ac memoriæ
 celeberrimus heros animosè pro salute
 patriæ subiit, plena multorum scripto-
 rum monumenta sunt. Vel solum e-
 jus epitaphium, quod Lipsiæ in tem-
 plo D. Thomæ Latinis versib⁹ ostendi-
 tur, tantum rerum gestarum seriem no-
 bis exhibet, quæ fidem etiam superare
 possunt. Sed quò celebrior Marchio
 fuit; eò indignius mortis genus perpel-
 sus est. Cum enim legiones pro con-
 suetudine in hyberna duxisset, & no-
 cturna sacra natalitiorum Christi devo-
 tissimo studio ageret, à Percussore
 clanculum misso ita vulneratus est, ut
 biduo post necessitatem sibi videret im-
 positam, ex hac vitâ migrandi. De-
 cedens sine hærede, fratri Friderico
 Lusatiam reliquit, cuius in hanc ter-
 ram, si forsan in possessione non habuit,
 eripere nec potuit, nec debuit. Atq; hæc
 causa est, cur titulum non prius Mar-
 chio

chiæ Orientalis, quàm Thuringiæ & Misniæ in suis usurpaverit Diplomati-
bus, ut Paulus Langius & autor libri
de Landgraviis Thuringiæ prolixissi-
mè habent. Nec ignotum, quod pe-
riculosæ lites inter Fridericum & Wa-
ldemarum l. Brandenburgicum inter-
cesserint, in mutuas deprædationes e-
rumpentes, quodq; in his turbis Mar-
chionoster, à Waldemaro captus, nec
prius dimissus sit, quàm Lusatia vale-
diceret, ditioniq; Waldemari relinque-
ret. Nec Reges Bohemorum hanc
rem parum adjuverant. Ab interregno
enim, quod magnum vulgò vocant,
cum Marchionibus Brandenburgicis
pacem amicitiamq; constantissimè co-
luerant, illisq; etiam, suppressâ Mar-
chionum Lusaticorum potentiâ, va-
rias terræ partes successivo studio con-
cesserant, sive opæorum spem sibi fe-
cerint ad summam imperii dignitatem;
sive alia de causa nobis incognita res
Brandenburgicorum Marchionum au-
ctas esse voluerint. Hinc quinta sur-

git periodus Marchionum Brandenburgicorum, qui nostram Lusatiam, à Regibus Bohemiæ illis addictam per temporis aliquod intervallum tenuerunt. Modus autem traditionis parum nos reddiderit sollicitos. Doceant multi, Marchiam ad Brandenburgicos devolutam esse donationis beneficio. Provocent alii ad oppignorationis jus certissimum. Pugnent nonnulli vel pro venditione, vel pro lege connubiali, vel alias adducant causas, quæ avulsam à Bohemiæ regno Lusatiae Marchiam edoceant. Nos observamus jam Ottocari II. Bohemorum Regis tempore maximam partem Lusatiae superioris ad Ottonem II. Brandenburgicum Marchionem transiisse. Cum enim Ottocarus Austriam, tunc temporis possessore vacuam armato milite petiisset, eò feliciorem armorum progressum sibi indulgebat; quo plus auxilii ab Ottone sperabat, quem variis sibi beneficiis obligaverat. Atque ab eo tempore maxima Lusatiae pars à Brandenburghi-

cis retenta Marchionibus, donec Friderico in angustias redacto, etiam inferiori Lusatiâ potirentur. Nunquam tamen inclyta nostra Zittavia Brandenburgicis paruit cum Budissa, Gorlicio aliisq; Lusatiæ superioris locis, sed antiquos Bohemiæ Dominos constantissimâ fide coluit. Et fuisset certè Wenceslaus II. Ottocari II. filius post obitum parentis in summo vitæ bonorumq; omnium periculo, nisi Zittavia nostra, eum fidelissimè custodiisset, & custoditum regno Bohemico reddidisset. Usurpaverat tunc temporis regni administrationem eqves quidem auratus Otto Labiscus cum fratribus suis, raptâ reginâ viduâ, quæ etiam inconsultis atq; adeò invitis Bohemiæ proceribus ipsi nupserat. Quare ne Wenceslao impuberi Regis filio quid periculi vel à matre, vel ab alio quodam homine immineret, per longum temporis intervallum in hac civitate latuit, fidelissimèq; à civibus educatus est, donec Otto Brandenburgicus tutoris nomine, insidiarum

rum causâ commotus, quæ ipsiâ vitri-
co struebantur, juvenem ad se accer-
ri juberet. Atq; hæc causa est, cur de-
inceps Wenceslaus, ad gubernacula
regni admotus, Zittaviam, fidissimam
suam nutricem, tam charam habuerit,
ut eam quotannis visitaret, visitatam
variis augeret beneficiis, maximisq; mu-
niret privilegiis. Paulò post Zittavia
Dominis Lieppensibus, Bohemiæ pro-
ceribus paruit, & tam diu sub eorum
potestate fuit, donec post varios fortu-
næ casus sub manû vetudine Regum Bo-
hemicorum denuò acquiesceret. In-
terjecto tempore post Waldemarum
I. varii è Brandenburgicis Marchioni-
bus per successionis ordinem nostram
administrarunt Lusatiam, eò iniquiori
fortunæ obnoxiam; quò minus sub il-
lis Dominis pacata sibi ac tranquilla
tempora indulgere potuit. Genus tan-
dem in Waldemaro II. circa annum
Christi millesimum trecentiesimum qua-
dragesimum octavum dicitur extin-
ctum esse. Hæc cum agerentur, ita
incaria

variabat belli fortuna, ut Lusatia necessitatem sibi videret impositam, nunc Bavaris, nunc aliis victoribus sese sub-
 jicere. Scilicet cum Henricus VII. veneno in Italia esset necatus, & successori Ludovico Bavarix Duci à quinque Ele-
 ctoribus lecto, resisteret Fridericus pul-
 cher Austriacus; Rudolphi ex Alberto I. nepos, & reliquorum Electorum au-
 toritate, & majorum gloriâ nixus; la-
 borabat Ludovicus Johannem Bohe-
 morum Regem omni studio sibi attra-
 here ad belli discrimen, haud ignarus,
 quod fidum cœptorum Ducem in eo sit
 habiturus. Et ne surdas Johannis au-
 res pulsaret, in præmium navatæ ope-
 ræ utramq; Waldemari Marchiam ipsi
 pollicebatur. Sed confecto feliciter
 bello, Ludovicus immemor & pericu-
 lorum & promissionum, Johanni tan-
 tummodò Budissinensem concessit, Bran-
 denburgensem verò Marchiam unâ
 cum Electorali dignitate Ludovico filio
 majori reservavit. Egrè hanc rem fe-
 rens Bohemorum Rex Johannes, vi
 armatâ

armatâ petiit, qvod promissionis jure
 & impensarum bellicarum causa â Cæ-
 sare non potuerat consequi. Qvare Gor-
 licium invasit; aliâq; Lusatia superioris
 oppida sibi subjecit, frustra Imperato-
 re Ludovico reluctante, cûm propter
 domesticos motus, tum propter bella
 assidua, qvibus temporum injuriâ se
 videbat implicitum. Nec in tantâ re-
 rum mutatione Lusatia ex malis, qvi-
 bus per multos luctata annos fuerat,
 emergere prius potuit, qvâ ad pristi-
 nos Bohemorum Reges devolveretur,
 & Johannem Lûcelburgicum suum Do-
 minum veneraretur. Atq; cum hoc Jo-
 hanne Lucelburgico, Henrici VII. filio,
 qvi regnum Bohemia cum Elisabetha,
 altera Primislai Regis filia impetrave-
 rat, incipit historia Lusatia novissima,
 universam terræ faciem nobis ob ocu-
 los ponens, qvâ & sub Regibus Bo-
 hemicis qvondam habuit, & adhuc sub
 potentissimo Saxonum rege habet. Ex qvo autem Lusatia regno Bo-
 hemia juncta fuit, jurisq; Bohemici

facta; eam cum potentissimo illo regno
 à Johanne Patre accepit Carolus IV. à
 proceribus Imperii etiam Cæsar crea-
 tur. Hic sicut occupatissimus fuit in
 Bohemiæ regno foris dilatando, do-
 miq; exornando variis Canonorum
 & Monachorum collegiis, institutione
 Academiæ Pragensis, ædificationibus
 & munitionibus, aliisq; hujus generis
 rebus plurimis; sic nec quicquam in
 augenda ornandaq; Lusatia & superiori
 & inferiori in se desiderari passus est.
 Zittaviam anno reparatæ salutis supra
 millesimum trecentesium sexagesimo
 quarto reliquis Lusatiæ superioris Civi-
 tatibus adjunxit, certaq; constituit ju-
 dicia, ne incolæ Pragensè iter longum
 periculosumq; sibi viderent impositum,
 si rerum suarum controversias dirime-
 re vellent; civitates deniq; arctissimo
 nexu ita conjunxit, ut unum veluti cor-
 pus constituerent, agriq; Hexapolita-
 ni nomine innotescerent posteris. Præ-
 terea cœnobium S. Jo. vinense, nobis vi-
 cinum in Monte Paracleti ædificari ius-
 sit.

fit anno supra millesimum trecentesi-
mum sexagesimo octavo, magnificâ
æde temploq; instruxit, & redivis
amplissimis ornavit, cum ante ista tem-
pora receptaculum vel venatorum, vel
prædatorum fuisset. Extincto Carolo,
filius natu major Wenceslaus parenti in
imperio Germanico pariter ac Bohe-
miæ regno succedit. Et ne natu mini-
mus filius Johannes præteritus à Patre
videretur, Gorlicium ipsi atq; alias Lu-
satiæ superioris civitates frater ipsi pos-
sidendas tradidit. Inde est, quod à
Cranzio aliisq; hic Johannes Dux Gor-
licensis, & ab Ænea Sylvio Dux Lusa-
tiæ dicatur. Si tamen Dressero fides
habenda, exclusus est civitate propter
insolentiam & effrenatam libidinem,
atq; in inferiori Lusatia, quod reliquum
erat vitæ, consumpsit. Post mortem
Johannis Jodocus, Moraviæ & Bran-
denburgensis Marchio Wenceslai pa-
truelis ducatum Gorlicensem sibi tri-
buit, & tam diu retinuit, donec Gor-
licenses, accusato duro ejus ac intole-
rabili

rabili imperio, ad pristinos Bohemiæ
 Dominos redirent. Cæterum, regnan-
 te Wenceslao cœpit adversus Pontificis
 ambitionem & corrupta vitio homi-
 num sacra concionando & libros vul-
 gando, famam nominis acquirere Jo-
 hannes Hussus, Regis patrocinio usus,
 qui de gratia Papæ conservanda parum
 sollicitudinis in se derivabat. Et dubio
 procul in disseminanda Evangelii do-
 ctrina testis ille veritatis felicissimum
 habuisset successum, nisi improvisa fa-
 torum necessitate Imperator rebus hu-
 manis ereptus esset. Defunctum Re-
 gem anno supra millesimum quadrin-
 gesimum vigesimo octavo frater Si-
 gismundus sequebatur, ante ab illustri-
 simis Imperii Ordinibus Cæsar Augus-
 tus proclamatus. Hic indicto Concilio
 Constantiensi, Johannem Hussum ad
 id evocabat, salvi conductus literis mu-
 nitum, ut veritatis divinæ causam ad-
 versus falsorum dogmatum præcones
 ageret. Monachi tamen virum pieta-
 te insignem & nullius erroris convi-
 ctum

Etum, rogo impositum perfidè crema-
bant, cineresq; in Rhenum spargebant.
Quod impium facinus bello gravissi-
mo Bohemi ulcisciebantur, & Rege
ejecto, monachisq; occisis, omnia lo-
ca cædibus cruentabant. Neq; solum
Bohemiæ regnum civium manaverat
sangvine, sed & tanti mali sensus in Lu-
satiam superiorem & inferiorem, in Si-
lesiam, Marchiam Brandenburgensem,
aliaq; loca finitima penetraverat. Atq;
tantâ violentiâ & rabie penetrave-
rat, ut raptos ex matrum ulnis parvu-
los diffecarent, sacerdotes confoderent,
virgines adultas cum junioribus fœmi-
nis ad libidinem raperent, anus obrue-
rent, nulliq; parcerent vel sexui, vel
ordini; templa DEI immortalis fuso san-
gvine profanarent, cadaveribus reple-
runt, ac igne supposito accenderent,
monasteria subverterent, omnia deniq;
ferro & igne crudelissimè vastarent. E-
narrant adhuc incolæ majorem com-
memorationibus edocti, quam crude-

lissimam Tyrannidem Hussitæ exercuerint Laubæ & Lobavia, & quo incendio tristissimo manibus interfectorum parentaverint. Repetunt ex annalibus Cotbusiani, Gubenenses, aliq; Lulatiæ inferioris incolæ, quantâ immanitate, more furentium perniciem moliti sint pagis, vicis, oppidis, omniaq; sic extirparint, ut vasta solitudo & sterilis humus, perditis etiam agris, relinqueretur. Nec inhiberi vis & crudelitas Hussitarum aliter potuit, quàm ut pacis leges in concilio Basileensi dicerentur, & regni Bohemici incolis liberum religionis Evangelicæ exercitium relinqueretur. Circa illa tempora Sigismundus duas arces validissimas, sitas in monte, quem nostra dialecto Coronam regionis appellitamus, diruisse dicitur; ne vel hostes ejus haberent aliquod belli receptaculum, vel integram Marchiam variis eruptionibus affligerent. Vix composuerat Sigismundus turbas illas ac feralia bella Hussitica, cum ex hac vita discedens, unicam filiam Elisabe-

tham relinqueret. Hanc sibi anno mil-
 lesimo quadringentesimo trigesimo o-
 ctavo desponsavit Albertus Austriacus
 Hungariæ Rex & cum conjugē nova &
 regni Bohemici & Marchiæ Lusaticæ
 hæres factus est. Decedens tamen præ-
 ter spem & expectationem in ætatis flo-
 re, & duas filias, & conjugem uterum
 gestantem reliquit. Natus ex ea Uladis-
 laus mense quarto post mortem mariti
 est, Friderico III. Imperatore Curato-
 ris nomine administrante terras. Cum
 ad adultam pervenisset ætatem, regni ad-
 ministrationem suscepturus in ipso nu-
 ptiarum apparatu cum sponsa Gallica-
 na decessit, summumq; sui desiderium
 Bohemiæ Lusatiæq; incolis reliquit.
 Succedere jam fratri mortuo debebant
 duæ sorores, quarum altera Elisabetha
 à Casimiro Polonorum Rege ducta in
 matrimonium erat, sed quia, Rege
 quondam minorenni adhuc potentia
 quorundam procerum Bohemicorum
 plus justo creverat, difficile imò diffi-
 cillimum videbatur, constanti quadam
 posses-

possessione hæc sibi regna subjicere. In Hungaria Johannes Hunniades præses ac gubernator regni filium reliquerat. Matthiam Corvinum, qui non dubitabat regium sibi titulum tribuere. In Bohemia administratio regni commissa erat Georgio Podiebracio, tanto acceptiori civibus omnibus, quò magis Papa ipsi propter Hussiticæ doctrinæ propagationem fuerat infensus. Cumq; in tali rerum statu Poloni turbas darent sempiternas, Regisq; sui jus in Lusatiam pariter ac Bohemiam modò blandis admonitionibus, modò minis gravissimis urgerent; Lusatia minùs quieta, & pacata tempora indulgere sibi potuit, sed res suas distractas ac confusas per multos annos non sine tacito mœrore vidit. E vivis sublato Georgio Podiebracio universum Bohemiæ regnum Uladislaus II. Casimiri Regis Polonorum c. Elisabetha Ladislai sorore filius hæreditario jure sibi vindicavit. Nec ingratus videbatur plerisq; regni Bohemici incolis, qui maternâ stirpe à

Carolo IV. descendebat, qui Bohemiam loquebatur linguam, & qui inter tot adversa & decumanos prope fluctus, ærario exhausto, potentiâ suâ Bohemiæ poterat succurrere. Lusatia quidem proceribus in tantâ rerum mutatione, certis de causis placebat, Matthiæ Regis Hungariæ imperio se subicere. At tamen non diu post repentinus Matthiæ obitus effecit, ut Regis Polonorum Potentiæ colla subdere cogerentur. Vix Uladislaus trium regnorum hæres erat factus, cum circa annum Christi millesimum quingentesimum decimum sextum decedens, filium Ludovicum reliquisset, de quo communiter refertur, quod omnia in eo tempus legitimum & præscriptum anticipaverint. Scilicet, ante tempus legitimum creditur natus & quidem sine externâ corporis cute, ante tempus infans fari cœpit, ante tempus nimiam inclaruit sapientiâ, ante decennium regni negotia tractavit, ante tempus & quidem cum lacrymis Rex Hungariæ & Bohemiæ constitutus & corona-

ronatus est, ante tempus barbam aluit,
 anno nempe ætatis decimo quarto, an-
 te tempus ætatis uxorem duxit, anno
 nempe decimo quinto, ante tempus ca-
 nitie deformatus est, nempe decimo o-
 ctavo, ante tempus deniq; periit, dum
 vigesimo ætatis anno ad Mohazium à
 Turcis interfectus est. Sic sola super-
 fuit Anna Ludovici soror, quæ Ferdi-
 nando I. Caroli V. fratre desponsata, do-
 tis loco Hungariam, Bohemiam & Lu-
 satiam novo Marito attulit. Circa hæc
 tempora doctrina Evangelica à Luthe-
 ro Wittenbergæ primum à sordibus
 Pontificiis repurgata, spargi per agrum
 Lusatorum cœpit. Et prima fortè glo-
 ria Evangelicæ religionis Zittaviensi-
 bus debetur, quippe, qui indulgentiâ
 Magistratus usi, eam introduxerunt,
 & anno supra millesimum quingentesi-
 mum vigesimo primo M. Laurentium
 Heidenreichum, primum Evangelicæ
 veritatis præconem observarunt. Ex-
 pulsi successu temporis ex hac civitate,
 Monachi pariter ac Monachales virgi-

nes sunt, nec Cœlestini in petra Oywi-
nensi tutum amplius locum sibi indul-
gere potuerunt. Exemplum Zittano-
rum secutæ sunt reliquæ civitates, tanta-
qvè animi cupiditate doctrinæ Evange-
licæ cursum promoverunt, ut nemo in-
veniretur, qui vel cum missis Pontifi-
ciorum, vel cum simulata Monacho-
rum sanctitate quid commercii habere,
cuperet. Nec parum Ferdinandus, ju-
stissimus pariter ac clementissimus Prin-
ceps, pium religiosumq; propositum,
in spargendâ Evangelii doctrinâ suo ju-
vit patrocinio. Sicut enim ipse non alie-
nus admodum ab hac religione fuit; sic
neminem propter assumptam Evangelii
doctrinam vel turbavit, vel ab alio tur-
bari permisit. Quod vel ex eo patet,
quia nullis Pauli IV. pontificis minis ter-
ritus, in transactione Passaviensi Augu-
stanæ confessionis confessoribus pa-
cem & conscientiæ libertatem reddidit,
decretum Pontificis contra excommu-
nicantes sub utraq; specie suspendit, col-
loquium Wormatiense sine ejus consen-
su

su aperuit, aliisq; rebus pluribus Evan-
 gelicis adfuit. Optimus hic Imperator
 appellationis tribunal sapientissimè in
 arce Pragensi instituit, & ad hoc non so-
 lum Bohemis, sed & Silesiis & Mora-
 vis, itemq; Lusaticis populis appellare
 permisit. Ex conjugē tres filios & filias
 novem suscepit. Moriens Maximilia-
 num II. primogenitum filium regni suc-
 cessorem reliquit, qui non minus Evan-
 gelicorum res promotas esse cupivit,
 quam Parens olim fecerat. Ut enim ipsis
 exercitium religionis in Austria conces-
 sit, & piaculum sibi duxit dominari con-
 scientiis; sic & Bohemiæ vicinæq; Lu-
 satiæ populi de tanto tamq; divino bene-
 ficio sibi gratulari poterant. Inde est
 quod Pacificationem Passaviensem in
 comitiis Augustanis confirmare non
 sit dedignatus. Nec ignotum, quod, cum
 D. Jacobus Andreæ ipsum aliquando
 Pragæ de Formula concordiae concin-
 nata alloqueretur, responderit Impera-
 tor: Doctor Jacobe, vos multos ha-
 betis adversarios, sed constanter in
 nego-

negotio concordiae pergite. Deferit ille suos nunquam, qui cuncta gubernat. Patri successit Rudolphus II. ingenio solers, animo gravis & virorum eruditorum amantissimus. Sub hoc Lusatia tranquilla ac pacata numeravit tempora ob concessum liberum Bohemis, Silesiis & Moravis religionis exercitium, literisq; majestaticis munitum. Eo defuncto, Matthias frater procerum Bohemicorum votis accipiebat regnum, quod religionis permetteret liberum exercitium. Etsi autem videbatur privilegium religionis, praeteritis annis à Rudolpho concessum confirmare, illi tamen tamdiu contradixerunt Jesuitae, donec obtinerent, ut literae majestaticae ac privilegia annihilarentur, templa Evangelicorum in Bohemia vel occluderentur, vel destruerentur, verbi divini ministris ejectis & in miserrimum exilium missis. Quare cum Principes ordinesq; regni in libertate & religione multis se modis laedi judicarent, Pragae senatum indixerunt de statu regni inter se de

se deliberaturi. Mox missos à Matthia legatos è fenestris aulæ præcipientes dederunt, Jesuitas ejecerunt juramentoque mutuo se obstringentes, bellum Imperatori indixerunt. His temporibus Lusatia ita adimpleta Bohemicis exulibus fuit, ut multa loca vix caperet summum numerum possent. Mortuo interim Matthia, Ferdinandus, quem hujus nominis II. faciunt, regnum Bohemiæ internis dissidiis confusum & perturbatum accepit, nec prohibere potuit, quò minùs renunciata ipsi obsequii fide, Fridericum Palatinum Electorem Bohemiæ Regem eligerent. Victus tamen paulò post à Ferdinando prælio ad Pragam habito & regno pariter ac hæreditaria ditione exutus, maximas turbas motusque in universa Germania post se reliquit. Et occasione sævissimi hujus belli ab Austriacis ad Saxonum Electorem potentissimum transivit utraq; Lusatia. Scilicet cum Johannes Georgius I. scilicet factionibus Bohemiam & proceres per dissensionem distractos
vide;

videret; non putabat alienum officio suo esse, justæ Cæsaris causæ servire, & immoto animo stare contra seculi pestem, simulq; prohibere vicinæ domus ruinam cum vicinia. Cumq; non minùs feliciter, quàm animo è diffidia ac bellum intestinum composuisset, utramq; Lusatiam jure hypothecario sibi obnoxiam accepit, ex eaq; emolumentum, tam diu habuit, donec converteretur in hæreditarium, nec ullum de retrovertendo pactum locum haberet, postquam à Ferdinando perpetuo manendi jure, ad Saxonem erat devolutum anno supra millesimum sexcentesium quinquagesimo tertio. Extant hanc in rem tabulæ, anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo tertio Gorlicii promulgatæ, juxta quas eo prorsus modo tenentur Lusatiae incolæ Electoribus Saxoniae parere, quo olim servire tenebantur Regibus Bohemiae tanquam Lusatiae Marchionibus, quia cessione Regum Bohemicorum justo modo acquisiverant. Et ita quidem parere, ut si forsan.

Alber.

Albertinorum linea deficeret, (quod tamen DEUS benignissime avertat) lineæ Ernestinæ hæredes utriusq; sexus Lusatiam sibi hæreditario jure appropriare deberent. Nec cum hoc novo Domino Lusatia res suas in pejore conditione versari animadvertit. Ex quo enim tanti Principis dominium subjecto obsequii cultu accepit Lusatia, tanta clementia, ac fide eam amplecti cœpit, ut senserit, honesto ac pio subjectionis cultu perpetuam Electoris gratiam & magnificentiam se sibi peperisse. Nam & sanctè cavet ordini nobilium, & servavit privilegia civitatum, hocq; unum effecit, ut Marchiam utramq; sua mansuetudine foveret, & in dies singulos ad majora salutis incrementa adduceret. Atq; hæc causa est, cur serenissimus Elector, cum cæteras Lusatiae immunitates quondam concessas libenter confirmaret, tum privilegium à Ferdinando I. anno supra millesimum quingentesimum quadragésimo quarto Pragæ superioris Lusatiae ordinibus imperfitum, sanctione
benefi-

beneficiaria roboraret. Morti cum vicini-
num se animadverteret, testamenti ta-
bulis legavit, ut ex quatuor ejus filiis Jo-
hannes Georgius II. dignitatis Electo-
ralis successor simul Lusatiam superio-
rem acciperet; inferior Christiano po-
stulato Administratori Episcopatus
Merseburgensis cederet. Utraq; curâ
& providentiâ mansuetissimorum Prin-
cipum in hanc usq; diem ita servata est,
ut, dum tota ferme Europa sævissimis
belli tumultib⁹ nunc perstrepat, Lusatia
superior post Johannis Georgii IV. ex-
cessum sub Fratris Friderici Augusti po-
tentissimi successoris mansuetudine pla-
cidissimè acquiescat, & indulgere per-
petuum sibi felicitatis iter possit; nec in-
ferior habeat, quod sub Christiani suc-
cessore serenissimo optare & precari si-
bi possit, quàm ut iisdem legibus ac in-
stitutis sanctissimis, quibus hætenus
maxima debuit incrementa, crescere ac
florere perpetuò possit. Fuxit divina
clementia, ut, quæ Lusatiam florentem
in gravissima belli tempestate nunc in-
tue-

tuemur, incrementis sempiternis firmata ornataq; ad posteros transferatur. Servet serenissimum Patriæ Patrem, Fridericum Augustum Saxonum Electorem potentissimum ubiq; saluum & incolumem, eiq; hostibus patriæ fractis & everfis, felicissimum regimen indulgeat, ut Lusatiam nostram perpetuo fo-
veat, tueatur ac prosperet. Servet nobis posterisq; nostris sanam Evangelii doctrinam, neq; committat, ut, quæ tenebræ superstitionis Pontificiæ in hoc se-
culo universam Bohemiam maximam-
quæ Silesiæ partem obduxerunt, propter ingratos multorum animos, his quoq; terris immineant. Prosperet deniq; ac provehat omnium res ita, ut securitatem Marchiæ Lusaticæ, salutem nobis
& posteris, omnigenam deniq; felicitatem singulis liceat tribuere.

DIXI.

PRC.

PROGRAMMA

Invitatorium.

QUò majorem merentur
considerationem res Lusatorum illustres; eò minora prostant antiquitatis monumenta, tanti argumenti indicia. Christophorus Manlius, Görlicensis ille historicus, videtur unicus, qui conatus est, integros rerum Lusaticarum commentarios continnare. Ut autem morte interceptus repentinâ, opus absolutum erudito sistere mundo non potuit: sic hætenus neminem habuit, qui chartam manuscriptam velâ mendis purgaret penitusque perficeret, vel continuatione novæ historiae redderet auctiorem. Reliqui partem tantummodò Lusatiæ attingunt, quorum principes non immeritò dixeris Casparum Peucerum & Joachimum Meisterrum, fidißimos Manlii ductores & doctores in componendis commentariis, quorum ille scripto quædam, res Lusatiæ superio-

perioris continente, innotuit; hic urbis
Görlicensis laudes monumentis metricis
comendavit. Nec multū his Thomas Faber,
Annaliū Budissinorum conditor, Marti-
nus Mylius, Annaliū Görlicensium non-
dum editorum autor, Bartholomæus Scul-
tetus, aliqvē plures cedunt. Reliqua
adres Lusatorum pertinentia petenda;
sunt partim ex historia universali; par-
tim ex vicinæ Bohemiæ, Poloniæ, Silesiæ,
Misniæq; Scriptoribus, qvī magno nu-
mero & copiā ab aliis recensentur. Etsi
autem propter defectum Scriptorum, quo-
rum auctoritatem tutē sequi liceat, rerū
Lusaticarum historia intricata & sum-
mis immersa difficultatibus videtur; mul-
tum tamen facilitatis in ea tractanda ac-
cessisse animadvertet, qvī illam nobiscum
doctrinæ gratiā in antiquam, mediam
& novam distinxerit Antiquam, nume-
ramus ā vetustissimis temporibus usqvē ad
tempora Henrici Aucupis, primi ē Saxo-
nibus Imperatoris. Mediam ab eodem au-
spicamur & extendimus usqvē ad Johan-
nem, gentē Lucelburgicum, Caesaris Hen-
rici VII. filium. Recens ad nostrā usq;

tempora excurrit. Antiqua historia hujus terræ, quæ nunc Lusatia nomine celebratur, adeò confusa & difficilis est, ut nemo reperiatur, qui vel de finibus, vel de populorum diversorum successione certi quid in medium proferre audeat. Etsi enim ex Tacito & Ptolemæo constat, Suevos antiquissimos Germaniæ veteris populos has terras tenuisse, & è Suevis quidem Semnones; horum tamen nec diversas enumerare familias, variis quondam nominibus insignatas; nec solidi quid de eorum augmentis variisq; fortunæ casibus adducere licet. Hos populos successu temporis excepere Sclavi, qui ex Asia sub Valentiniano III. venientes, totam ferme Europam inundaverant. Horum ut multæ recensentur nationes, locis & appellationibus distinctæ: Sic Soraborum, cum primis gens celebris est, quæ, expulsa Suevis & Hermunduris, Lusatiam cum aliqua parte Misniæ sibi subjecerat. Fuisse hi Sorabi moribus effæcati atque pugnaces, & quia exosa illis pacis tranquillitas; creberrimis excursionibus ita vicinos vexarunt, ut Carolus M. necessi-

tatem

tatem sibi videret impositam, perversam hominum impurissimorum ferociam post subiectam Saxoniam armis coërcere. Etsi autem Witikindi M. auxilio debellati ac victi sunt; parendi tamen legem sæpè multumquè ejus successoribus renunciarunt. Nec parùm ad istam fecit pertinaciam idolorum cultus, cui ita adhærebant, ut non modò minis nullis ab eo se abducere paterentur, sed & immanissimâ crudelitatem grassarentur in eos, qui ex Soraborum natione Christo nomen dederant. Quos tamen nullæ minæ à cultu idololatrico abducere, nullaquæ arma per multa tempora frangere ac coërcere poterant; hos Henricus Auceps ita vicit atquæ prostravit, ut jugo ejus colla lubentissimè submitterent. Atquæ cum hoc Henrico historiam mediam rerum Lusaticarum incipimus. Ex quo autem, superatis Sorabis, præfecturam Lusaticam constituerat, quam nos Marchiam vocamus, eidemquæ certos Præfectos attribuerat, qui titulo Marchionum eam administrarent; diversis temporibus è diversis familiis suos peti-

vit gubernatores. Ac primò quidē ex anti-
 qua Saxonum nobilitate habuit Geronem
 I. Christianum, Ditmarum I. Geronem II.
 sub quo Lusatia unā cum finitimis regio-
 nibus à Boleslao Chobrio, Polonorum Re-
 gemirum in modum vexata est, Ditma-
 rum II. & Ottonem, ultimum hujus stir-
 pis heredem. Deinde è Marchionibus
 Misniæ Lusatiam Cæsaris Henrici IV. be-
 neficio accepit Dedo. Hostibus tamen,
 Cæsaris se adjungens, tam diu privatum,
 se vidit hâc præfecturâ, donec gratiæ Cæsa-
 ris redderetur. Post ejus mortem Henri-
 cus IV, filio Dedonis Henrico suppresso,
 qui patri in terra Lusatica vel successer-
 rat, vel succedere adhuc debebat; Uratis-
 lao, fido contra Anti-Cæsarem Rudolphum
 socio, Regium nomen pariter ac Marchi-
 onatum concessit. Devolutâ sic Lusatia
 ad Bohemos insigni rerum mutatione,
 primùm à Viperto Groicensi administrata
 est, qui Juditham, Uratislai filiam in ma-
 trimonio habebat; & post ejus obitum,
 à filio Henrico, sub quo à variis vexata,
 hostibus est. Deinde varios fortunæ ca-
 sus

ſus habuit ſub Comitibus Wettinenſibus, Conrado, Dieterico I. Henrico illuſtri, Dieterico II. & Friderico admoſo, cui Vademarus Marchionatum dicitur eripuiſſe. Cum Luſatia maxima ex parte ad Brandenburgicos Marchiones eſſet delata, quicquid circa agrum Zittavienſem reliquum erat, tamdiu à Bohemicis Regibus adminiſtratum eſt, donec Johannes Lucelburgicus, Henrici VII. filius, ductà Eliſabethà, relictà Regis Bohemici filià, non ſolum regnum Bohemiæ acciperet, ſed & Marchionatum Luſatiæ ſibi ſubjiceret. Atq; cum hoc Johanne hiſtoria nova Luſatiæ incipit, & duas veluti pericodas habet; alteram ſub Regibus Bohemiæ; alteram ſub potentiſſimo Saxonum ſtemmate. Quamdiu Luſatia Regno Bohemiæ juncta fuit, paruit partim Lucelburgicis, partim Auſtriacis Regibus. E Lucelburgicis agmen ducit Johannes, qui filium habuit Carolum IV. à Proceribus Imperii titulo Ceſaris Auguſtiauctum. Hic ſicut occupatiſſimus fuit in ornanda augendaq; Bohemia: Sic in agro Zittavienſi monaſterium.

sterium Cælestinorum Oywinense, in ruderibus adhuc conspicuum, condidit, totamq; Lusatiam variis beneficiis auxit. Patri in Germano Imperio pariter ac regno Bohemiæ successit Wenceslaus, qui Johannem Hussium contra Pontificis ambitionem & corrupta hominum vitio sacra disputantem audivit. Reliquit fratrem Sigismundum, sub quo turbis ac motibus Hussiticis Bohemia cum finitimis regionibus tremuit. Post eum deficere stirps Lucelburgica cæpit. Decedens enim sine masculino hærede, Albertus Austriacus relictam filiam Elisabetham sibi desponsavit, Regniq; Bohemici hæres factus est. Cum repentinâ morte interciperetur, secutus est Ladislaus, vulgò posthumus dictus, post cujus obitum ita interrupta series Regum est, ut Regnum, modò devolveretur ad Podibracium, gubernatorem Regni Bohemici; modò ad Uladislaum, Casimiri Poloniæ Regis filium; modò ad Ludovicum Hungariæ Regem, qui paulò post à Turcis ad Mohazium interfectus est. Cumq; ejus soror Anna

na connubiali fœdere j   ur Ferdi-
 nando I. jure uxorio Regnum Bohemiæ
 pariter ac Lusatia Marchionatum ad stir-
 pem Austriacam transtulit, ut post ejus
 mortem continuâ serie Maximilianus II.
 Rudolphus, Matthias & Ferdinandus II.
 has terras administrarent. Hic scissam
 factionibus à Matthia accepit Bohemiam,
 & per dissensionis incommoda ita distra-
 ctam, ut ad se pertinere putaret Johannes
 Georgius I. potentissimus Saxonum Ele-
 ctor, justis Cæsaris armis se adungere, &
 motus gravissimos comprimere. Cumq; bel-
 lum feliciter composuisset, magnosq; sum-
 tus in id erogasset; à Ferdinando II. titu-
 lo perpetui ac sempiterni dominii Lusa-
 tiam accepit, & postmodum tabulis testa-
 menti legavit, ut Johannes Georgius II.
 potentissimus ejus successor Lusatiam supe-
 riorem acciperet; inferior Christiano, po-
 stulato Administratori Episcopatus Mer-
 seburgensis cederet. Utraq; mansuetudine
 excelsorum Principum in hunc usq; diem
 ita gubernata est, ut Lusatia superior post
 defunctum non ita pridem Johannem,
 Geor-

Georgium Iestino Friderico Augusto magnanimo Electoratus successore placidissime acquiescat; nec inferior habeat, quod sub Christiani successore serenissimo desiderare queat. Quæ delineata, nunc sunt, brevissimis verbis; cras, si Deus dederit, horâ octavâ matutinâ, oratione prolixiori illustrabuntur. Quare Dominos PATRONOS, FAUTORES & Amicos decenter & officiosè oro, ut tantò majori frequentiâ adsint; quòd majora sunt beneficia, quæ inclyta Lusatia singulis & concessit hætenus, & concedere in dies singulos promittit. Dabantur è Museo die 26. Maji,
M DC XCIV.

ERRATA.

- p. 20. l. 5. leg. in pro, en.
p. 34. l. 16. leg. tenente. lin. i, leg. varia lin. ult.
lege voluerint.
p. 36. l. 3. leg. conjuge alterâ filiisqve,
l. 17. leg. Marchionem.
l. 20. leg. successivæ.
p. 55. l. 10. leg. fratri.
p. 59. l. 7. leg. capere. &c.

